

Yhdessä terveyttä

Ylvan näkemyksiä alueellisen terveyden edistämisen koordinoinnista Pirkanmaalla

Doris Holmberg-Marttila

Vastuualuejohtaja, yleislääketieteen vastualue, PSHP

Terveyden edistämisen erikoissairaanhoidossa-
seminaari 18.2.2009

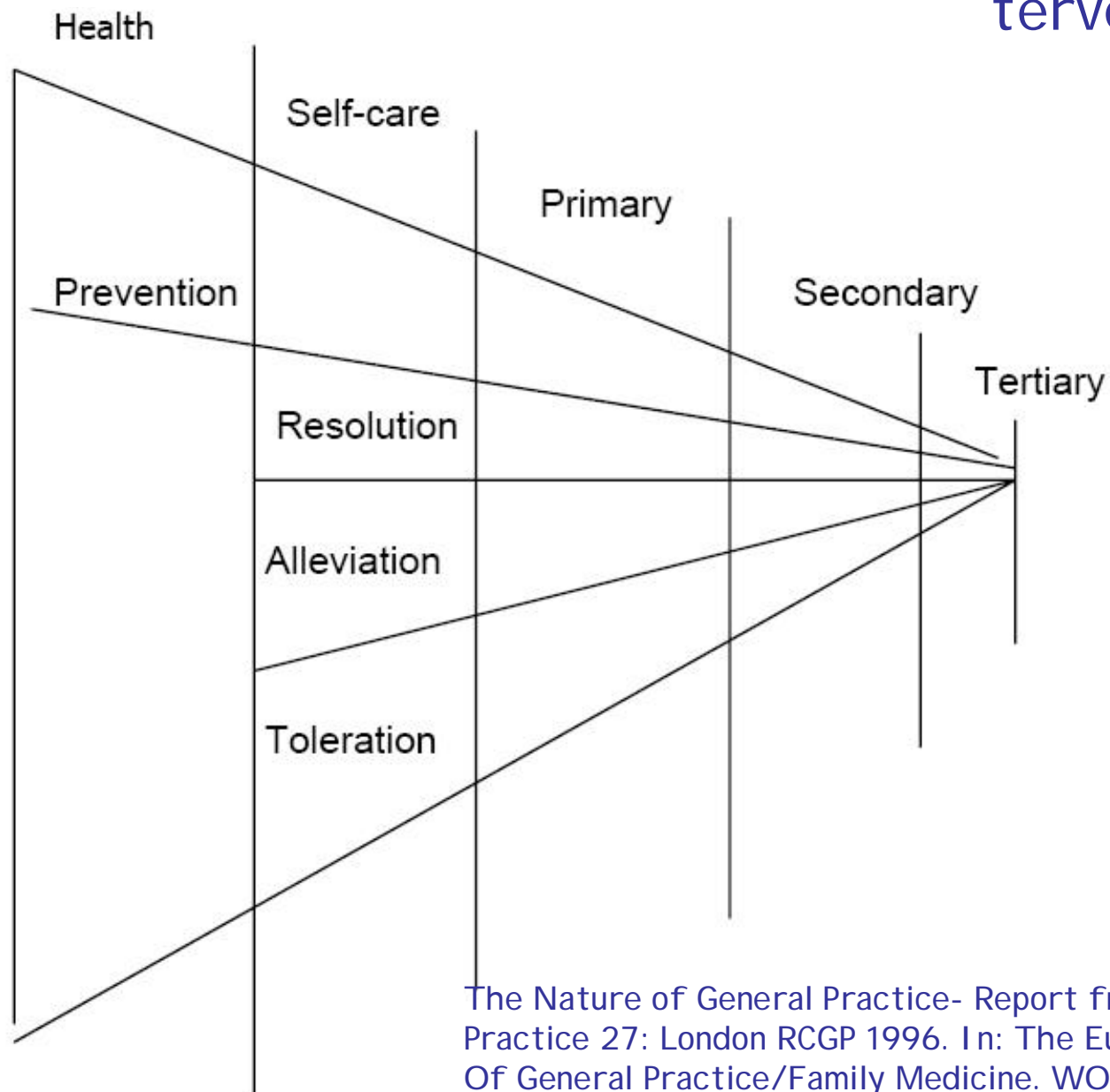
Mitä on terveyden edistäminen?

- Ø Käsitteet hämärtyneet, ohjaustavat muuttuneet
- Ø Mistä puhutaan?
  - Terveyskasvatus?
  - Terveydenhuoltopalvelut?
  - Sairaanhoidon liittyvä ehkäisevä työ?
  - Sairaalahoidon liittyvä ehkäisevä työ?
  - Kansanterveysasiantuntijuus?
  - Terveysvaikutusten ennakoarviointi?
  - Kansanterveyden seuranta?
  - Kansanterveystyön suunnittelu?
  - Terveystiedon edistämisen johtaminen?
  - Koko kunnan sitouttaminen terveyden edistämiseen?

(Matti Rimpelä Lääkärilehti 2005)

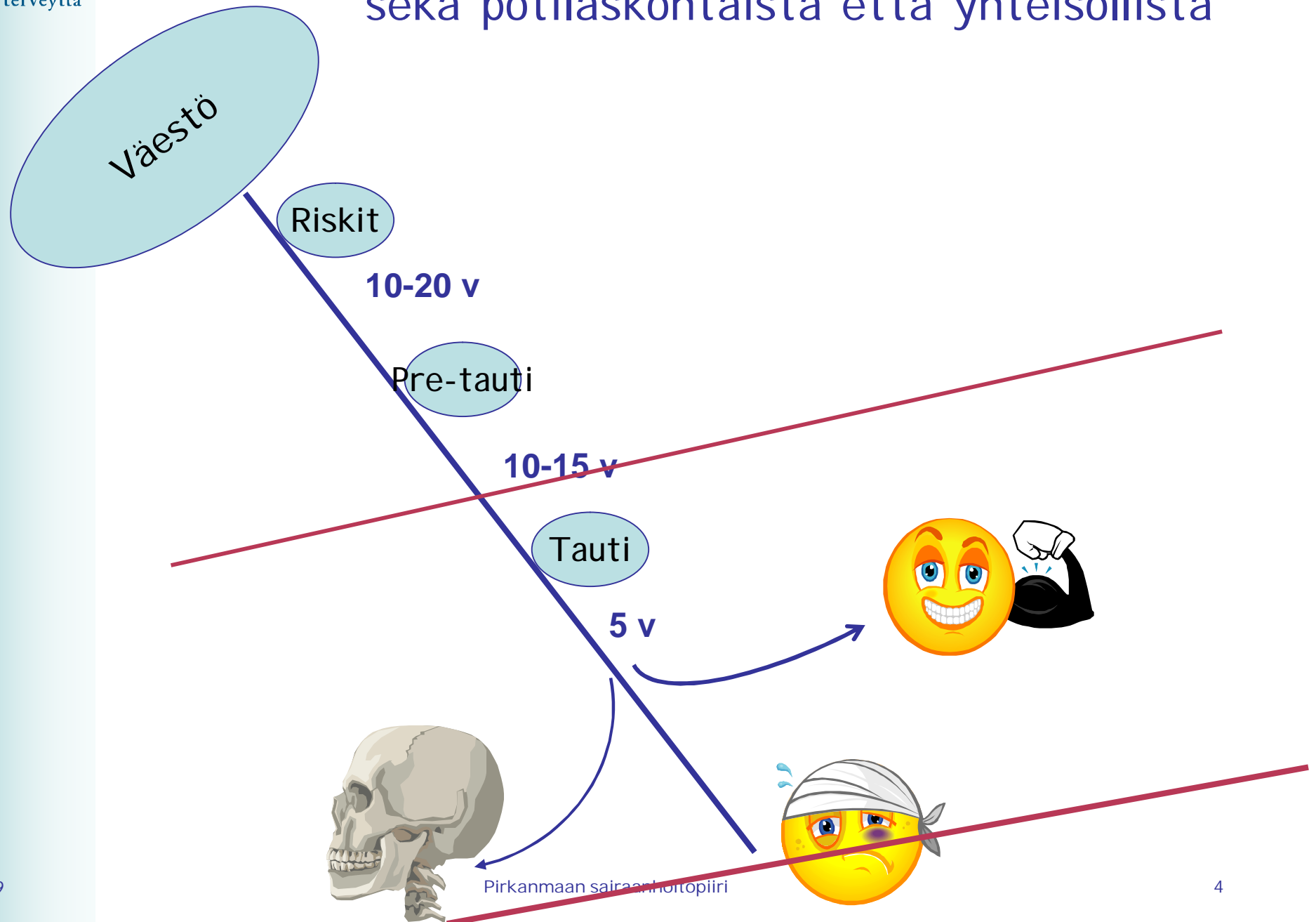
Terveydenhuoltojärjestelmän rooli väestön terveydessä

The Nature of General Practice- Report from General Practice 27: London RCGP 1996. In: The European Definition Of General Practice/Family Medicine. WONCA Europe 2005.

Alueellinen terveyden edistäminen on sekä potilaskohtaista että yhteisöllistä

Terveyden edistäminen kuntatasolla

- Ø Koko kunnan tasolla terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja johtaminen on yhteinen asia, ei minkään hallinnonalan monopolitoimintaa (horisontaalista, poikkihallinnollista)
  - Asuminen ja ympäristö: kaavoitus, vesi, rakennusvalvonta, ympäristötekniikka
  - Lapset ja nuoret: päivähoido, esiopetus, koulut, koululaisten iltapäivätoiminta
  - Sosiaalitoimi: sosiaalityön palvelut, vanhus- ja vammaispalvelut
  - Harrastukset ja vapaa-aika: kirjasto, kulttuuri, nuorisotyö, liikunta
  - Perusterveydenhuolto
  - Erikoissairaanhoido

- Ø Jos asia jää pelkästään terveydenhuollon vastuulle, se jää myös sen kokonaisvastuulle
  - Ilman ylimmän johdon tukea ei ole koko kunnan tasolla tapahtuvaa terveyden edistämisen johtamista
  - Toimialoilla on jokaisella vastuu tiedostaa paikkansa kuntalaisten terveyden edistäjinä ja tuoda omat näkemyksensä keskusteluun ja johtamiseen
  - Poliittisen tason vastuu on huomioida esitetyt näkökohdat päätöksenteossa – huomioitava laajasti eri toimielimissä

- Ø Sitoutuminen ja asiasisällön ymmärtäminen laajasti nousevat hyvin keskeisiksi, mikäli asiaa halutaan viedä eteenpäin

- Ø Terminologia asettaa omat haasteensa – pitäisikö puhua hyvinvoinnin edistämisestä

Terveydenhuollon rooli

- Ø Terveyden edistäminen on perusterveydenhuollon ydintehtävä
- Ø Terveydenhuollolla on kuntatasolla ennen kaikkea asiantuntijan ja sparraajan rooli
- Ø Vastuu ylläpitää keskustelua
- Ø Vastuu tuottaa ja jakaa tietoa ja tuloksia terveyden edistämisen vaikuttavuudesta
- Ø Vastuu muistaa itse terveyden edistämistyö osana omaa toimintaa
- Ø Valmius muuttaa omia toimintamalleja
- Ø Vastuu ottaa tarvittaessa johtava rooli asian eteenpäin viemisessä

Yhdessä terveyttä

Terveyden edistämisen ylläkäri YLVAan 1.1.2009- Sopii uuteen terveydenhuoltolakiin

Perusterveydenhuollon yksikkö

- Kansanterveystyön yhteistyösuunnitelma
- *Hoito- ja kuntoutusketjut*
- *Esh-pth:n yhteensovittaminen*
- *Pth-tiet. tutkimus*
- *Pth-kehittäminen*
- *Lääkärien jatkokoulutus*
- *Tk-toimipaikkakoulutus*
- *Alueellista täydennyskoulutusta: ROHTO ja Ketjulähetti*
- *Tk-asiakastyytyväisyyskysely*

Koulutus-
terveyskeskukset

KOPA

Sopimus alueiden yhteistyöstä,
pth:n järjestämisestä, palveluista,
esh-pth-yhteistyöstä
Alueellinen terveyden edistäminen

Sosiaalitoimi
Hammaslääk.
Työterv.
Kuntoutus
Privaatti
Päivystys
3. sektori

Kunnan muut
palvelut

Valtakunnallinen kehittämiskeskus:
• Väestön terveysseurantatiedot
• Arviointi

Yhteiset tietojärjestelmät

YLVA:n ideologiaa

- Ø Terveydenhuollon mahdollisuudet terveyden edistämässä
10% - 15%
- Ø Terveyden edistämässä perusterveydenhuollon laaja-alainen, poikkihallinnollinen, osin kuntarajat ylittävä näkökulma
- Ø Keskeistä terveyden edistämisen rakenteet ja osaamisen johtaminen kunnissa
- Ø Muutosjohtamisen periaatteet:
  - Muutos tapahtuu alhaalta ylös
  - Tekijät ovat itse parhaita työnsä kehittäjiä
  - Suunnittelu ja tekeminen tehtävä yhtä aikaa
  - Kehittäminen on osa normaalia työtä
- Ø Terveyden edistämisen eettiset periaatteet
- Ø Terveyden edistäminen nidotaan muuhun YLVA:n toimintaan

Ylvan näkemyksiä alueellisen terveydenedistämisen koordinoinnista

- Ø Ensimmäiseksi tarvitaan kuntien yhteinen terveyden edistämisen **SUUNNITELMA**, strategia hyvinvointijohtamisen pohjaksi
  - Infrastruktuuri, rakenteet: kuka/ ketkä, missä, milloin
  - Johtamisjärjestelmä: johtamisvastuu, hallinnonalojen välinen työnjako ja toimintakäytäntöjen koordinointi
  - Toiminnat: mitä, miten
  - Talousarvio ja toimintakertomus välineiksi strategian seuraamiseen
  - Seuranta- ja arviointijärjestelmä päätöksenteon tueksi

- Ø Hankkeet, projektit yms. linkitetään suunnitelmaan eikä päinvastoin!
  - Laaja-alainen terveyden edistämisen näkökulma
  - Kansantautien kokonaisuus – yksittäinen kansantauti
  - Tautikohtaisesta - asiakaskeskeiseen – yhteisölliseen
  - Sairaanhoidon kansanterveysvastuu

Ylvan toimintakeinot

Perusterveydenhuoltolähtöinen ylilääkäri koordinoi

Ø verkostojen avulla

- TED-yhdyshenkilöverkosto
- Kuntien yhteistyöryhmät
- Alueellinen neuvottelukunta
- Ylvan olemassa olevat verkostot (tk-ylilääkärit, seudulliset ohjausryhmät, tk-toimipaikka- ja lääkärikoulutuksen koulutusyhdyshenkilöt, ERVA-alueen aluekouluttajat ja asiantuntijahoitajat, esh-verkostat, DEHKO, PMT)
- Valtakunnalliset verkostat (uusi KTL-STAKES, kehittämissyksikkö, muiden shp:ien pth-yksiköt)

Ø hoitoketjujen avulla

- Preventiohoitoketju, lasten lihavuus hoitoketju, Dm2-ehkäisy, esh-ted-hankkeet yms.
- Hoitoketjujen juurrutus
- Ketjulähettiloiminta

Ø järjestöyhteistyön avulla

Ø tietojärjestelmien, väestön terveydentilaseurannan ym. avulla

Ø tutkimuksen avulla